

בהערכה ובאהבה

יום ההוקרה לפצועי צה"ל ופעולות האיבה

מערכי פעילות לתנועות הנוער | כיתות ח'-ט'

יום ההוקרה

לפצועי מערכות ישראל
ופעולות האיבה

חברי תנועת הנוער !

ישנן דרכים שונות המבקשות לדעת מה טיבם של יחיד או חברה העומדים מולך, אחת הדרכים היותר חזקות, היא לנסות לראות מי הם הגיבורים הזוכים לכבוד והערכה ע"י אותה החברה. הרי אפשר לדבר המון ולספר המון סיפורים, אבל בשורה האחרונה ניבחנו לפי מי בחרנו להעלות על נס ולהוקיר את פעולתו לחיי המדינה.

כאשר אנו מבקשים למצוא את הגיבורים, אנו יודעים שיש שני סוגים של גבורה. האחת, זועקת כך שלא ניתן לפספס אותה וכולנו עומדים ומבקשים לכבדה, והשנייה, גבורה שקטה, יום יומית, שאינה מפסיקה. גבורה שאם לא ננהג ברגישות, אנו עלולים לאבדה.

כאשר אנו ניגשים ליום ההוקרה לפצועי צה"ל, אנו כאזרחי המדינה מבקשים לא לאבד את אותה הגבורה השקטה, אנו מבקשים לפגוש את עוצמתם של אותם אנשים שבשבילנו הם במקרה הטוב ידיעה קטנה בתקשורת על חייל או חיילת שנפצעו באורח בינוני בהיתקלות או בלחימה, אבל מבחינתם זהו סיפור של חיים שלמים, בהם הם חיים יום יום, את פציעתם.

כאשר אנו נכנסים ליום ההוקרה, אנו מבקשים לפגוש את גבורתם של האנשים שמבחינתם הזיכרונות מהשירות הצבאי אינם רק תמונות באלבום או מגן הוקרה, אלא הם זיכרון הנצרב בשרם ודורש מהם להתמודד בכל שלב ושלב בדרך העולה.

אנו מבקשים לא לפספס את גבורתם של אלה שבחרו בחיים למרות הפציעה ובחרו להמשיך לחיות ליצור לבנות ולהקים משפחה, להם אנו רוצים להגיד שבבחירתם בחיים הם ממשיכים לנצח בכל רגע וכל דקה.

את יום ההוקרה אנו מקיימים ע"מ להוקיר את מי שבגופו ממש שימש כמגש הכסף שעליו קיבלנו את המדינה. בנוסף, אנו מקיימים יום זה גם בשבילנו, האנשים שלא טעמו את טעם הפציעה, מתוך הבנה שמגבורתם ועצמתם של הפצועים יש לנו כ"כ הרבה מה ללמוד ולקבל לחיי השגרה.

כשאנו פוגשים את כלל תנועות הנוער במדינת ישראל, אנו מגלים מכנה משותף חזק המאחד בין התנועות כולם. כלל התנועות, על אף הזרמים והגישות השונות מרגישות אחריות אדירה על עולמה הערכי והמוסרי של המדינה. ככאלה אין לי ספק שדוקא אנו חברי התנועות צריכים להעלות על נס את גבורת החיים של אותם פצועים הסוחבים על גופם את תקומת המדינה, ולבקש לקבל מהם הכוונה לעיצוב דמותה של מדינתנו כחברת המופת, המבקשת לקדם עולם של ערכים, ציונות, מוסר וצדק ליחיד ולחברה.

בתקווה ליום הוקרה משמעותי ומקדם.

בברכה, אמיר סנדלר

יו"ר ועדת הדרכה, מועצת תנועות הנוער בישראל

יחידה מספר 1: מצדיעים לפצועים

מטרות היחידה:

1. החניך יפתח בתוכו תודעה שכל מלחמה מותירה אחריה חיילים רבים ששבים אל החיים אך עם פציעות ואתגרים מורכבים.
2. החניך ילמד להסתכל על פצועי צה"ל במבט מלא הערכה והוקרת תודה ויפתח רגישות ותודעה לנושא.

מהלך היחידה:

שלב א':

את השלב הפותח של יחידה זו נפתח בחידון קצר שיפגיש את החניכים עם היסטורית המלחמות של עם ישראל.

נעמיד את החניכים בשורה צמודה לקיר ונשאל את השאלות הבאות. כל חניך יצטרך לענות בכתב על כל אחת מהשאלות, כאשר לאחר גילוי של כל תשובה – רק חניך שענה נכון יוכל להתקדם משבצת אחת מהקיר אל עבר המטרה: הגעה לקצה השני של החדר. החניך שהגיע ראשון אל הקיר המקביל הוא החניך המנצח.. כמובן שניתן לתת לחניכים רמזים לתשובות במידה ואף חניך לא יודע את התשובה..

שאלות:

1. באיזה תאריך פרצה מלחמת העצמאות? ה' באייר תש"ח
2. איזה שם נוסף יש למלחמת העצמאות? מלחמת השחרור
3. מה שם המלחמה בה כבש צה"ל את העיר העתיקה בירושלים? מלחמת ששת הימים
4. מי היה הרמטכ"ל במלחמת ששת הימים? יצחק רבין
5. איך קראו למלחמה שהיתה בשנת 1956? מבצע קדש
6. מה שם המיצרים שסגרו המצרים בשנת 1956 והביאו לפריצת המלחמה? מיצרי טיראן
7. באיזה חודש בשנה היתה מלחמת ששת הימים? אייר
8. מה היתה המלחמה האחרונה בה נלחם צה"ל ביותר מאשר חזית אחת? מלחמת יום כיפור
9. באיזה שעה ביום כיפור פרצה המלחמה? שתיים בצהריים
10. מי היה ראש הממשלה בזמן מלחמת יום כיפור? גולדה מאיר
11. איך קראו לוועדת החקירה שקמה בעקבות הכשלים של מלחמת יום כיפור? וועדת אגרנט
12. מה הם ראשי תיבות של"ג? מבצע שלום הגליל
13. באיזה שנה פרצה מלחמת לבנון הראשונה? 1982
14. מה הביא לפתיחת מלחמת לבנון השנייה? חטיפת שני חיילים בגבול לבנון
15. איך קראו למבצע בעזה שהתרחש בסביבות חג החנוכה? מבצע עופרת יצוקה
16. כמה חיילים נהרגו במלחמת לבנון השנייה? 121
17. איך קוראים לצו הקורא לחיילים להגיע למילואים בזמן מלחמה? צו שמונה
18. כמה חללים (בערך) סה"כ היו במערכות ישראל? מעל 23000
19. איך קראו לכוחות היהודים הלוחמים לפני שקם צה"ל? מחתרות
20. מה התאריך העברי לציון חללי מערכות ישראל? ד אייר

שלב ב':

לאחר ששלב הפתיחה של היחידה הציף לחניכים את מושג המלחמה והזכיר להם קצת את ההיסטוריה מרובת המלחמות של מדינת ישראל, נבקש בשלב זה לחשוב עם החניכים על הרגע שאחרי המלחמה ועל התוצאות השונות שמלחמה מותירה מאחוריה. בשלב זה עדיין לא נתמקד דווקא בפצועי צה"ל, אלא בעצם ההבנה שכל מלחמה לא נגמרת, גם אחרי שהיא נגמרת..

נחלק את המשתתפים למספר קבוצות וניתן לכל אחת מהם את הכרטיס הבא:

השקט שאחרי המלחמה

זהו. המלחמה הסתיימה. העולם חוזר לשגרה. כל אחד לעבודה וללימודים ולמשפחה שלו ושוב מהדורת החדשות יכולות להיפתח במחאת המילקי או בסכסוך פוליטי אחר שיש במדינה ואנחנו יכולים לפתוח איתם בלי לחשוש מהידיעה שנשמע.. אפשר שוב לשמוע סירנה של אמבולנס ברחוב ולא ישר לחשוב שזוהי אזעקה וצריך לרוץ ולחפש מרחב מוגן או מקלט.. והרחובות חוזרים להתמלא בבני אדם. ובכל זאת. כל מלחמה משאירה אחריה לא מעט אנשים שאצלם המלחמה לא נגמרה ברגע שהיא נגמרה במהדורת החדשות.. נסו לחשוב על כמה שיותר מעגלים שתוצאות המלחמה ממשיכות לחיות בתוכם גם אחרי שאנחנו כבר חזרנו לשגרת החיים.

כל אחת מהקבוצות תצטרך לחשוב על כמה שיותר מעגלים שממשיכים להיות מוטרדים גם אחרי "סוף המלחמה"..

במידה והמשימה נראית לכם קצת מורכבת מידי תוכלו במקום המשימה הפתוחה, לתת לכל קבוצה את אחת מהכרטיסיות הבאות שמציגות כבר את המעגלים השונים, כאשר כל קבוצה תצטרך להציג את הדמות שקיבלה ולהמציא באופן רחב ועשיר יותר את סיפור חייה וההתמודדות שלה בפני המליאה. על מנת להעשיר את ההצגה, נוכל לתת לכל אחת מהקבוצות תלבושת מתאימה וקצת אביזרים לדמות שהיא צריכה לייצג.

קוראים לי מושיקו. אני תושב הדרום והקמתי לפני שמונה שנים עסק של חנות גלידות. העסק הצליח יופי, עד שהתחילו הרקטות באזור. מאז אני כבר לא מצליח לסגור את החודש ולפרנס את המשפחה שלי בכבוד. תיירים בקושי מגיעים לאזור, המון תושבים עזבו את העיר והחנות שלי ריקה רוב שעות היום. המלחמה נגמרה. אבל אצלי היא רק התחילה..

קוראים לנו רחלי ונעם ואנחנו גרים באחד המושבים הצמודים לגבול. המלחמה נגמרה וכולם חזרו הביתה. סופסוף רעש האזעקות כבר לא ממלא את חיינו וגם הרחובות במושב כבר לא עמוסים בחיילים שמגנים עלינו אלא בניסיון לחזור לחיים נורמאליים. ובכל זאת אצלנו החיים השתנו מהקצה אל הקצה: החרדות של הילדים שקמים כמעט כל לילה בצרחות ובאימה מכל רעש קטן שנשמע.. הבן שלנו בן שש שחזר להרטיב במיטה מרוב פחד ואפילו אחרי הצהריים כשיש אור בחוץ, אבל הם מפחדים להסתובב לבד בישוב.. המלחמה נגמרה, אבל אצלנו היא רק התחילה..

קוראים לנו דב ושרית ואנחנו גרים אי שם בצפון. במהלך המלחמה נהרג הבן שלנו בקרבות. הרגע הזה בו הגיעה הדפיקה בדלת ואנחנו פותחים אתה ורואים את החיילים במדים עם הפרצוף הקשה ניצבים בפתח הבית שלנו לא יישכח מאיתנו לעולם. הבן האהוב והיקר שלנו שלחם בגבורה ויצא אל המלחמה בכזו גאווה ושמחה, לא יחזור יותר הביתה לעולם.. איך חוזרים לחיות? המלחמה נגמרה, אבל אצלנו היא רק התחילה..

קוראים לי יוסי ואני עובד במשרד הביטחון כבר שנים ארוכות. השאלה איך למנוע את פריצת המלחמה הבאה ואיך לנתח את מה שעלה בקרבות שהיו טורדת לי את הראש והזמן. העבודה במשרד הפכה להיות הרבה יותר קשה ומאתגרת ואנחנו מנסים בלי סוף לחשוב אילו אמצעי לחימה צריך לנסות ולפתח לקראת המלחמה הבאה וחשוב מכך: איך למנוע בכלל את הפריצה של מערכה נוספת. המלחמה נגמרה, אבל אצלנו היא רק התחילה..

קוראים לי דרור ואני חייל שלחם במלחמה האחרונה. במהלך הקרבות, בניסיון להצלי כמה חיילים שנהרגו בקרבות, נפצעתי וחטפתי כדור בגב. מאז, כבר מעל שנה אני שוכב בבית החולים עם טיפולים של פיזיותרפיה ומה לא, כל יום: מהבוקר עד הערב. המשפחה שלי נמצאת כאן על ידי כל הזמן ומנסה לעודד. את הלימודים שהתחלתי לפני המלחמה כמובן שאני לא יכול להמשיך וכרגע השאלה המרכזית שמעסיקה אותי היא האם יום אחד אוכל לעמוד על שתי רגליים וללכת. המלחמה נגמרה, אבל אצלי היא רק התחילה..

שלב ג':

בשלב זה נחدد את הנושא שלנו והוא הפצעים שמותירה כל מלחמה. נביא את החניכים לידי הכרה שהחלק הזה שנשאר אחרי המלחמה נשכח הרבה פעמים מאיתנו והופך להיות ההתמודדות של הפצוע והמשפחה שלו בלבד..

נפזר על הרצפה כרטיסיות ועליהם שמות שונים של חיילים: חלקם חיילים שנהגו בקרבות וחלקם חיילים שלהבדיל, נפצעו בקרב. כל אחד מהחניכים יצטרך להיעמד ליד השם שהוא מכיר ושמע עליו משהו. לחילופין, אפשר לבקש מהחניכים לספור כמה מהשמות שמונחים על הרצפה מוכרים להם.

כמובן שנבחר שמות של חללי צה"ל שהתפרסמו וסביר להניח שמוכרים לפחות לחלק מהחניכים שלנו, על מנת לחדד את השקט והבדידות בהם מוצאים את עצמם הפצועים והמשפחות שלהם בתוך ההתמודדות של עצמם.

רשימה מוצעת (חמשת הראשונים הם חללי צה"ל במלחמות שונות ואילו חמשת האחרונים הם חיילים פצועים שמתמודדים עד היום עם הפציעות שלהם):

דביר בר חי ♣	רועי קליין ♣
דרור קנדלשטיין ♣	יוני נתניהו ♣
יונתן לוין ♣	אורי גרוסמן ♣
רועי לוי ♣	אוהד גולדווסר ♣
אור בר און ♣	הדר גולדין ♣

לאחר שהחניכים יעמדו ליד השמות המוכרים להם, נבקש מהם בעזרת מכשירי המדיה השונים לחפש מידע על כל אחד מהשמות שבברטיסיות. מהר מאד החניכים יגלו שהרשימה מורכבת מחללים ולהבדיל מפצועים של מערכות ישראל השונות.

נשאל את החניכים:

← מדוע כל אחד מאיתנו הכיר לפחות שם אחד של חלל צה"ל ואילו אף אחד מאיתנו

לא הכיר את השמות של הפצועים?

שלב ד':

בשלב זה נפגיש את החניכים עם ההתמודדות שיש לפצועי צה"ל בניסיון לחזור אל החיים ובקשיים החברתיים שהם עשויים להיתקל בהם.

להלן אוסף של סיטואציות בהם עשוי להיתקל פצעו צה"ל כאשר הוא מנסה לחזור ולהשתלב בחיים. נבקש ממך המדריך להציג בפני החניכים את דמותו של הפצוע ואת ההתמודדות שלו ולבחור בכל פעם חניך שיהיה בתפקיד השני בסיפור ויצטרך להציג את התגובה שלו במפגש עם הפצוע לפני שהיו יודעים שהפציעה שלו נגרמה כתוצאה מהיותו חייל צה"ל.

ראיון עבודה: אתה מגיע לראיון עבודה על כסא גלגלים

דייט: אתה מגיע לפגוש בחורה עם רגל קטועה

יחסי שכנות: אתה עובר לגור בבניין והשכן פותח את הדלת ומגלה שכן על כסא גלגלים

סביר מאד להניח שהחניכים שיציגו את הדמות הנוספת בסיפור יגלו רתיעה ואולי אפילו דחייה קלה מהאדם המוגבל שניצב מולם: הבוס בעבודה לא בטוח שירצה לקבל אותו לעבוד, הבחורה בדייט לא ממש תרצה להמשיך להיות איתו בקשר וגם השכן יתבאס קצת שזה השכן החדש שיש לו... כמובן שסיטואציות אלו נוגעות בנקודה מורכבת בחברה האנושית שצריך לעבוד ולעדן גם אותה והיא: היחס המורכב שלנו לאנשים עם מוגבלויות. ובכ"ז ביחידה שלנו אנחנו מבקשים להתמקד בפצועי צה"ל ובכך שההכרה שלנו שהפציעה שלהם הגיעה כתוצאה ממסירות נפש שלהם אלינו – אמורה ליצור בנו שינוי בתודעה שיאפשר לנו בקלות גדולה יותר להיות בהערכה ובהוקרת תודה לפצועים.

לאחר שהחניכים יציגו את התגובה האינטואיטיבית שלהם למקרים השונים, נספר את סיפורו של האדם המוגבל כפצוע צה"ל, ונבקש מהחניכים לנסות ולחשוב האם הידיעה הזו היתה יוצרת אצלם שינוי בתגובה: כבוס מהעבודה, כבחורה בדייט או כשכן בבניין.

נקודה זו יכולה לעורר דיון חשוב ועמוק בשאלה עד כמה אנחנו חווים בתוכנו את התודה וההוקרה לפצועי צה"ל ואיזה שינוי זה אמור לייצר בתודעה שלנו, וכמובן: האם השינוי הזה אכן יכול להתרחש בתוכנו, או שבסופו של דבר החשש מהמגבלה הפיזית היה מנצח והיינו מגיבים באופן זהה ללא הידיעה שמדובר כאן בפצוע צה"ל.

שלב ה':

בשלב זה נפגיש את החניכים עם הצעת החוק שאמורה להסדיר יום בשנה בו החברה הישראלית כולה תצדיע ותודה לפצועי צה"ל על המסירות שלהם למען המדינה ותכיר בהם כאנשים גיבורים שחיים בתוכנו.

נקרא לחניכים את הצעת החוק (כדאי לצלם לחניכים את הנוסח על מנת שיהיה מול העיניים שלהם), נשאל אותם:

← מה דעתכם על הצעת חוק זה?

← מדוע צריך לתקן יום כזה בתוך לוח השנה הישראלי?

← מה האופי שהם חושבים שצריך להיות ליום ההוקרה?

אפשר לבקש מהחניכים לנסות ולחשוב על טקס שהיו מעמידים ביום שכזה: מה האופי שהיה נושא? איזה שירים היו משמיעים בו? מה התכנים והערכים שהיו מבקשים להעביר בטקס כזה? וכן הלאה..

הצעת חוק יום הוקרה לנכי ופצועי צה"ל ונפגעי פעולות האיבה, התשע"ג-2013

י"א באדר – יום 1. הכנסת מכריזה בזאת על יום י"א באדר כעל יום הוקרה ממלכתי לנכי ופצועי צה"ל ונפגעי פעולות האיבה (להלן – יום ההוקרה); יום זה יצוין במוסדות המדינה, במחנות צה"ל ובבתי הספר.

2. ציון יום ההוקרה אחת לשנה בי"א באדר, יקוים יום הוקרה לנכי ופצועי צה"ל ולנפגעי פעולות האיבה, ביום זה –

(1) הממשלה תציין בישיבתה השבועית את יום ההוקרה, ושר הביטחון יציג בה את מצבה של אוכלוסיית נכי ופצועי צה"ל ונפגעי פעולות האיבה;

(2) הכנסת תייחד את הדיונים במליאת הכנסת ובוועדותיה לציון יום ההוקרה;

(3) במחנות צה"ל תפורסם פקודת יום ההוקרה של ראש המטה הכללי.

3. פעולות בבתי ספר בבתי הספר יצוין יום ההוקרה –

(1) בקיום פעולות שבהן יועלו על נס ערכי מסירות הנפש והגבורה של פצועי ונכי צה"ל;

(2) בקיום פעולות שתוקדשנה לטיפול ועידוד הגיוס ליחידות הלוחמות.

4. ביצוע ותקנות שר הביטחון ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות לביצועו.

דברי הסבר

נכי צה"ל, פצועי צה"ל ונפגעי פעולות האיבה נשכחים לצערנו מהשיח הציבורי במהלך השנה. לאור תרומתם לביטחון המדינה ואזרחיה נבקש להקדיש להם יום הוקרה בי"א באדר (בתאריך זה מתקיים טקס האזכרה הממלכתי ליוסף טרומפלדור וחבריו שנפלו בקרב על הגנת תל חי), לאור התמודדותם היום יומית עם סבלם וכאבם הגופני והנפשי הבלתי פוסקים.

הצעת החוק מבקשת להביע תמיכה באנשים שנלחמו עד כדי הקרבת חייהם למען המדינה ולהעלות על נס את תרומתם החשובה. על פי ההצעה, הממשלה תציין את יום ההוקרה באמצעות הצגת דין וחשבון המציג את מצבם, הכנסת תייחד דיוניה במליאת הכנסת ובוועדותיה לטיפול בנושא, ומוסדות המדינה יציינו את יום ההוקרה תוך קיום פעולות שונות שיעלו על נס את ערכי מסירות הנפש והגבורה של נכי ופצועי צה"ל ונפגעי פעולות האיבה.

יחידה מספר 2: אני מאמין – אני מנצח

מטרות היחידה:

1. החניך יכיר בכך שההתמסרות והמוכנות של חייל לצאת למלחמה ואח"כ להתמודד עם הפציעה נובעת מעולם שלם של ערכים ואמונות שנותנים לו את הכוח
2. החניך יפתח בתוכו מקום אידיאליסט שמאמין בערכים שונים ומוכן להתמסר ולחיות על פיהם, על אף האתגרים והקושי.

מהלך היחידה:

שלב א':

שלב הפתיחה של יחידה זו יפגיש את החניכים עם ההבנה הפשוטה והחשובה כל כך שמה שנותן לנו את הכוח להתמודד עם קשיים בקשיים אלו ערכים ומטרות גדולות שאנחנו מציבים לעצמנו. הבנה זו תהיה פתח למחשבה ולמפגש עם הערכים שנותנים את הכוח לחיילי צה"ל לצאת לקרב ולפצועי צה"ל להשתקם וכמובן תהווה את הבסיס ליכולת של החניכים שלנו ללמוד משהו ולקבל אל תוך החיים שלהם מהמפגש עם עולמם של פצועי צה"ל.

להלן סיטואציות שונות המוכרות מן הסתם לחניכים מהחיים של עצמם.. בכל פעם נבחר זוג של חניכים ונבקש ממנו להציג את דו השיח בין שתי הדמויות שבסיטואציה שקיבלו. במידה ונראה לכם שהחניכים לא ממש ישתפו פעולה, ניתן לבחור בכל פעם חניך אחד ושאחד המדריכים יהיה בתפקיד הנוסף שנדרש בכל סיטואציה.

תלמיד שמאד מאד מתקשה בלימודי מתמטיקה וחושב כבר להישבר ולוותר על המשך המאמצים ובעצם לוותר על תעודת בגרות.. עליכם להציג שיחה בין האמא לבין התלמיד בה האמא מנסה לשכנע את הבן שלה לא להישבר..

חניך חדש שהצטרף לסניף לפני כמה שבועות ומרגיש עדיין מאד מאד בודד ללא חברים ומכרים. הוא במחשבות לפרוש כבר מהסניף ולא לנסות להתאמץ עוד למצוא את עצמו. עליכם להציג שיחה בין החניך לבין המדריך בו המדריך מנסה לשכנע את התלמיד לא להישבר..

נער שלומד גיטרה וממש רוצה להצליח להיות נגן מוצלח. הפריטה מכאיבה לו באצבעות והוא ממש כבר פצוע וחבול מניסיונות הנגינה האינסופיים. הוא כבר במחשבות לעזוב את החלום הגדול בגלל הכאבים עליכם להציג שיחה בין המורה למוזיקה לבין הנער בה המורה מנסה לשכנע את החלמיד לא להישרר

נערה בחוג ריקוד וחולמת על האפשרות שלה להיות רקדנית גדולה כשתגדל. האימונים השוטפים מתחילים לייאש אותה: ארבע פעמים בשבוע אחרי הלימודים בבית ספר היא צריכה לנסוע אל הסטודיו ולהתאמן ולהתאמץ האמת שכבר קצת נשבר לה והיא מרגישה שאולי כדאי לוותר עליכם להציג שיחה בין המורה לבין הנערה בה המורה מנסה לשכנע את הנערה לא להישבר..

נער מלא מאד מנסה לעשות דיאטה אחרי שקיבל הנחייה מהרופא שהשומן המצטבר שיש לו בגוף ממש לא בריא לו ועלול לגרום לו למחלות. הנער מנסה להקפיד לא לגעת יותר בממתקים ולשמור על אכילה מאוזנת ובריאה, ובכ"ז המאמץ כבר קשה והאתגרים קשים כל כך ובא לו להישבר ולהפסיק עם הדיאטה.. עליכם להציג שיחה בין הרופאה לבין הנער בה הרופאה מנסה לשכנע את הנער לא להישבר

סביר להניח שהתוכן של השיחות שיציגו החניכים יהיו קשורים למטרות הגדולות שבשמן שווה להתאמץ. בדרך כלל היכולת שלנו לקבל כוחות לאתגרים ולמאמצים שהחיים מביאים בפנינו קשורה לאמונות וערכים שיש לנו וליכולת שלנו לא להישאר במבט העכשווי שרואה רק את ההווה, אלא במבט שמצייר את האופק ואת היכולת האמיתית שלנו להתקדם ולצאת מהמיצר.

שלב ב':

בשלב זה נחדד לחניכים את העובדה שהיכולת לצאת לקרב וכן היכולת להתמודד עם פגיעה בעקבות הקרבות, הן יכולות שדורשות ונובעות מתוך עולם שלם של ערכים ואמונות שהם אלו שנותנות את הכוח ברגעים הקשים..

נחלק את המשתתפים למספר קבוצות, כאשר כל קבוצה תקבל את אחת משתי המשימות הבאות:

אתה מפקד שעומד לצאת לקרב עם החיילים שלך. אתה יודע שבקרב החיילים שלך שהגיעו למלחמה יש לא מעט אנשים שהשאירו מאחורה: משפחה, לימודים, עבודה וחיים שלמים והם עומדים עכשיו רגע לפני הכניסה אל הקרב. עליכם לנסח את הנאום המחזק ונותן ההשראה שהמפקד עומד לשאת בפני החיילים שלו ברגעים מיוחדים אלו

אתה מפקד שנכנס עוד רגע לחדר בבית חולים בו תפגוש כמה חיילים שלך שלחמו לצידך במהלך הקרבות וכרגע שוכבים פצועים, בדרגות קושי שונות, בבית החולים. לחלקם החיים עומדים להשתנות מן הקצה אל הקצה, חלקם עומדים לעבור שנים ארוכות של שיקום עד שיצליחו לחזור אל עצמם. ליד המיטות שלהם יושבים ההורים, בנות הזוג והמשפחות וגם חברים שונים שדואגים ומוטרדים. עליכם לנסח את הנאום המחזק ונותן ההשראה שהמפקד עומד לשאת בפני הנוכחים ברגעים קשים אלו

כמובן שכדי להוסיף מתח ועניין למשימה, כדאי לומר לקבוצות שלאחר שנציגי הקבוצות יישאו את הנאומים שכתבו – נערוך תחרות והצבעה איזו קבוצה כתבה את הנאום הטוב ומעורר ההשראה ביותר והיא תזכה בפרס קטן..

סביר להניח שהנאומים יהיו מלאים במילים טובות של ערכים ואמונות ובהבנה עד כמה המלחמה צודקת וחשובה. אמונות שנותנות את הכוח להתמודדות..

מעניין לשים לב וגם להעיר את תשומת לב החניכים לשאלה האם שני סוגי הנאומים: זה הניתן לפני הקרב וזה הניתן בפני החיילים הפצועים, נוגעים בערכים דומים או שהחניכים לקחו את הנאומים למקומות שונים לחלוטין..

שלב ג':

לאחר שבשלב הקודם כתבו החניכים בעצמם את הנאומים המחזקים לפצועי צה"ל ולחיילי צה"ל ובכך התחילו לבטא את מערכת הערכים האישית שלהם, נבקש בשלב זה לפגוש חייל פצוע: עם שם ופנים ספציפיים ולשמוע מה הם הערכים שנתנו לו את הכוח לצאת אל הקרב ובהמשך להילחם על חזרה לחיים למרות הפציעה הקשה.

נצפה יחד עם החניכים בראיון שנתן אהרון קרוב, אחד מהפצועים הקשים ביותר של מבצע עופרת יצוקה. חתן שיום אחרי חתונתו יצא אל הקרב ונפצע באורח אנוש תוך כדי המלחמה.

נבקש מהחניכים בזמן הצפייה לחשוב אילו ערכים הובילו את אהרון קרוב לצאת למלחמה יום אחרי החתונה ואילו ערכים הובילו אותו וסייעו לו להתמודד בהמשך עם הפציעה הקשה.

להלן קישור לראיון שנתן סג"מ אהרון קרוב כמה שנים לאחר פציעתו לכתבת ערוץ 2: סיוון רהב מאיר:

<https://www.youtube.com/watch?v=wgXM67-8OFA>

לאחר הצפייה נדון עם החניכים בערכים שמובילים את חייו של אהרון קרוב, נדון בהרגשות ובמחשבות שהצפייה בראיון עוררה בחניכים וננסה לעמת ולחבר בין הנאומים שכתבו החניכים בשלב הקודם לבין המפגש עם פצוע צה"ל של ממש והערכים שמלווים ונותנים לו את הכוחות בהתמודדות.

שלב ד':

לאחר שהשלב הקודם הפגיש את החניכים עם דמות שיש לה פנים ושם ודרכה הצלחנו קצת להתחבר לערכים שנותנים את הכוחות ללוחמים ולפצועים, נבקש בשלב זה להתקדם עוד קצת קדימה ולהבין שחיים שאין ערכים שמובילים אותם ומניעים אותם הם חיים קטנים ומצומצמים שבדרך כלל נהיים חיים אגואיסטיים ואנוכיים..

נקרא לחניכים את המכתב הבא וננהל את הדיון שמוצע אחריו. הדיון מתאר את החוויה שהחברה שלנו ריקה מערכים ואמונות. תפקידו של מכתב זה בתוך המערך איננו בהכרח על מנת להזדהות עם הנאמר בו, אלא אולי דווקא בשביל להוות בסיס לזויכוח עם טענה שנשמעת לא מעט בעולם שלנו ושדווקא המפגש עם לוחמים שיוצאים לקרב ועם פצועים שמתמודדים עם הקשיים – מוכיחים עד כמה הטענה איננה נכונה, ובכל זאת חשוב להקשיב לה ולהתעמת איתה..

שלום, קוראים לי גדי ואני חניך בתנועת נוער. המדריכים שלנו טוחנים אותנו כל הזמן על ערכים ועל אמונות, אבל תכל'ס אני מסתכל ימינה ושמאלה ומה שאני רואה סביבי זה בעיקר אנשים שמה שמעניין אותם זה הם בעצמם: לסגור את החודש מבחינה כלכלית, להיות אהוב ורצוי על החברה, להסתלבט ולנוח כמה שיותר ובעיקר לבלות וליהנות מהחיים.. ערכים? אני לא ממש פוגש בחיים שסביבי.. אולי פה ושם יש איזה צדיק אחד בסדום, איזה מישהו מוזר כזה שנותן לערכים בהם מקום בחיים שלו – אבל בערך בזה זה נגמר, והוא? מסכן כזה שכולם חושבים שהוא משונה ומוזר.. אולי בגיל הנערות יש חברה עם ערכים, אבל אחר כך? נראה לי כל אחד מרוכז בתוך עצמו ודואג תכל'ס לאינטרסים שלו..

נשאל את החניכים:

- ← מי מזדהה עם הטענה שמעלה גדי במכתב?
- ← מי מרגיש שהחברה שבה הוא חי ריקה מתוכן וערכים משמעותיים?
- ← אילו ערכים אנחנו פוגשים בסביבה שלנו?
- ← במידה ויש מי שמזדהה עם הנאמר במכתב: כיצד ניתן להשפיע על החברה שלנו להיות אחרת?

לאחר שהדיון ממצה את עצמו, נעבור לשלב הבא שיחתום את היחידה הזו.

שלב ה':

שלב הסיכום של יחידה זו יחזיר אותנו אל חיי החניכים ואל הערכים שמובילים את החיים שלנו במובנים הגדולים שלהם ולא רק בהתמודדות היומיומית בה עסקנו בשלב הפתיחה של היחידה. הנגיעה ברובד זה של הדברים תהפוך את המפגש עם עולם פצועי צה"ל בו עסקנו ביחידה למשהו חי לבעל משמעות רלוונטית לחיי החניכים בפועל.

נפזר על הרצפה אוסף של כרטיסים שעל כל אחד מהם כתוב ערך כלשהוא שיש בני אדם שמאמינים בו וחיים על פיו. ליד כל אחד מהכרטיסים נשים אסופה של פתקים קטנים בצבע מסוים. כל אחד מהחניכים יצטרך להסתובב בחדר ולקחת את הפתקים שמוצבים ליד הערכים שהוא מאמין בהם.

הצעה לרשימת ערכים:

✣ משפחה	✣ צדק חברתי
✣ חסד	✣ עזרה לחלשים
✣ רווחה כלכלית	✣ כיבוד הורים
✣ ציונות	✣ קהילתיות
✣ אמונה באלוקים	✣ פיתוח עצמי
✣ שמירת מצוות	✣ תרבות

לאחר שכל חניך בונה את רשימת הערכים שהוא מאמין בהם, נבקש מכל חניך לשבת ולכתוב מכתב לעצמו בו הוא כותב:

- ← מה התפקיד והמקום של כל אחד מהערכים שבחר בתוך החיים שלו?
- ← אילו ערכים נשארים מעורפלים ומנותקים מהחיים המעשיים שלו והאם הוא שמח או מצטער על כך?
- ← האם היו ערכים נוספים שהיו בחדר שהיה שמח להאמין בהם יותר?

כדאי לשים ברקע מוזיקה נעימה ולנסות להכניס את החניכים כמידת האפשר לאווירה רצינית ולא צינית. בסוף הכתיבה, ניתן לכל חניך מעטפה ונבקש ממנו לכתוב את הכתובת שלו עליה. נחליט עם החניכים על מועד מסוים בהמשך השנה, בו נשלח את המכתבים הללו לכתובות החניכים והם יוכלו לבדוק מה ההרגשות שלהם ביחס למה שכתבו לפני מספר חודשים ביחידה זו.

יחידה מספר 3: גבורת החיים

מטרות היחידה:

1. החניך יכיר במהותה של הגבורה כעוזרת לנו לא להתייאש ולא להישבר בחיים גם כאשר אנחנו ניצבים בפני אתגרים וקשיים
2. החניך יבין את הגבורה האדירה שמלווה את החיים של פצועי צה"ל בניסיונות השיקום שלהם והחזרה אל החיים

מהלך היחידה:

שלב א':

שלב הפתיחה של יחידה זו יבקש מהחניכים לנסות ולחשוב מה ההגדרה ההופכית ל"גבורה". התשובה לשאלה זו איננה חד משמעית, אבל דווקא חוסר הבהירות שלה תפתח אותנו לאפשרויות הרבות שנעלה בהמשך היחידה.

כדאי לפתוח במשחק, על מנת לשחרר קצת את האווירה: נזמין שני חניכים ונגיד להם שאנחנו אומרים מילים והם צריכים כמה שיותר מהר להגדיר את המילה שתייצג את ההיפך של המילה שאמרנו. החניך שיצליח להגיד ראשון את המילה – יקבל נקודה. החניך שיצבור את מספר הנקודות הגדול יותר, יהיה החניך המנצח.

הצעה למילים:

שמן ♣	שמן ♣	פתוח ♣
מצוין ♣	מכוער ♣	גבוה ♣
תואם ♣	נעים ♣	ארוך ♣
מטונף ♣	רצוי ♣	מורכב ♣
מתולתל ♣	רדיקלי ♣	מלא ♣

לאחר שהחניכים מחפשים את מילות ההיפך למילים שבמשחק, נניח על הרצפה את הכרטיסים הבאים ונבקש מהחניכים לחשוב מה היא המילה שמתאימה ומדויקת ביותר להגדיר את ההיפך של המילה "גיבור". נבקש מהחניכים להתהלך בחדר ולהתיישב ליד הכרטיס שנראה להם שמייצג בצורה הטובה ביותר את המילה ההופכית. במידה ויהיו חניכים שהתיישבו במקומות שונים – נוכל לפתוח דיון בין הקבוצות השונות:

♣ פחדן

♣ חלש

♣ יצרי

♣ מיואש

שלב ב':

לאחר השלב הקודם פתח את השאלה מיהו גיבור דרך הניסיון להגדיר את המילה ההופכית לגבורה, נבקש בשלב זה לחפש הגדרה חיובית למעשה הגבורה.

נכתוב על בריסטול גדול את תחילת המשנה ממסכת אבות:

"איזהו גיבור?" סביר להניח שלא מעט מהחניכים מכירים את המשכה של המשנה שאומרת: "הכובש את יצרו", ובכל זאת נבקש מהחניכים רגע לחשוב על השלמה שהיו עושים בעצמם. הבקשה שלנו תהיה לא לתת הגדרה, אלא לחפש תיאור של סיפור קצר שיתאר את דמותו של הגיבור (כגון: איזהו גיבור? זה המצליח לעשות דיאטה, זה המצליח לטפס על חומה גבוהה, זה המצליח לוותר למישהו על משהו שיקר לו וכו'..). כדאי להנחות את החניכים לתת דוגמאות ומקרים של גבורה מהחיים שלהם ולא דברים נורא הירואיים אבל רחוקים ומנוכרים לחיים שלהם.

במידה ונראה לכם שהחניכים ישתפו פעולה, כדאי להציע לכל חניך להציג בפנטומימה את הדמות הגיבורה עליה חשב כאשר שאר החניכים יצטרפו להצליח ולנחש מהו מעשה הגבורה אותו הוא מציג..

שלב ג':

בשלב זה נמשיך ונעמיק את המושג "גבורה" ונבחן את המשמעויות העמוקות יותר שיש למונח זה.

ניתן לכל אחד מהחניכים שלושה פתקים בשלושה צבעים שונים:

צבע אחד ייצג את התכונה "חזק"

צבע שני ייצג את התכונה "אמיץ"

צבע שלישי ייצג את התכונה "גיבור"

נאמר לחניכים שאנחנו עומדים להקריא משפטים שונים וכל חניך יצטרך להרים את הצבע שנראה לו מתאים ביותר לסיטואציה אותה הקראנו. כמובן שכל הצבעה כזו היא בסיס לדיון ודיבור במידה ויהיו בין החניכים עמדות שונות מה הצבע שיש להרים.. כפי שתוכלו לראות המשפטים מזמינים את הדיון והשאלה מה התכונה המדויקת ביותר לתיאור התכונה של האדם המתואר במשפט..

- ☒ אדם קופץ לבית בווער כדי להציל תינוק;
- ☒ אדם קופץ לבית בווער כדי להציל את כספו;
- ☒ חבורת ילדים מתגרה ומציקה לילד נכה;
- ☒ ילד קטן מתנפל על ילד גדול וחזק שמציק לילדי כתתו;
- ☒ אישה מתמודדת עם מחלה קשה, ומשתדלת שלא לפול לנטל על בני משפחתה.
- ☒ חייל יחיד נלחם, ועוצר לבדו כיתת חיילים של האויב;
- ☒ חייל עם רובה יורה בילד שזורק עליו אבן;
- ☒ אחות מטפלת באנשים החולים במחלה מסוכנת ומדבקת;
- ☒ אדם שעוזר לפושע לברוח מבית הסוהר;
- ☒ ילד אוסף כסף לקנות לעצמו אופניים, אך מוסר את הכסף לחברו החולה, שצריך לעבור בחו"ל ניתוח שיציל את חייו.
- ☒ לוחמי מחתרת המסכנים את חייהם כדי ליצור נשק, לצורך המאבק לשחרור מולדתם משלטונו של צבא כיבוש.
- ☒ קבוצת אנשים הגונבים נשק, ומוכרים אותו, כדי להתעשר.
- ☒ אדם שהסתיר יהודים בזמן השואה (חסיד אומות העולם);
- ☒ חלוצים בארץ ישראל בתקופת ראשית ההתיישבות, שהתיישבו באזור הביצות, נלחמו בשממה, ולא נטשו גם כשהקדחת עשתה בהם שמות.

שלב ד':

לאחר שהשלב הקודמים של היחידה הפגישו את החניכים עם המושג "גיבור" ועימתו אותם עם המשמעויות השונות שתכונה זו יכולה לבטא, נבקש בשלב זה לחזור אל הנושא שלנו: פצועי צה"ל ולהבין את הגבורה שמייצגים ומבטאים הם בחיים שלהם.

בכרטיסים הבאים מוצגות מחשבות שעשויות לעבור בראשו של חייל שלחם בקרב ונפצע באורח קשה. מחשבות אלו, גם הם לצד ההתמודדות הפיזית, דורשות מהחייל התמודדות וכוחות על מנת להמשיך לחיות ולהשתקם.

נחלק לחניכים שיכולים לשתף פעולה היטב עם משימה שכזו את הכרטיסים וכל אחד מהם יצטרך לשאת נאום של 120 שניות בדיוק (לא פחות ולא יותר) בו הוא פורס את הקושי שיש לו להמשיך ולהשתקם ברוח האמרה שהוא קיבל בכרטיס. שאר החניכים יצטרכו להקשיב ולחשוב איך לנחם ולתת לחייל כוחות חדשים להתגברות על היאוש.

למה רק אני יצאתי חי מהקרב הזה? אולי אני אשם בכלל בכך ששאר החברים שלי מתו בקרב הזה??

החיים שלי נדפקו. אני עומדת לבלות את המשך החיים שלי תקוע על כסא גלגלים כשכל העולם סביבי מרחם עלי

אין סיכוי שאצליח להקים משפחה נורמאלית. איזו בחורה תרצה להתחתן איתי? האם אוכל בכלל להוליד ילדים? ואם כן: איך יסתכלו הילדים שלי על האבא הנכה שלהם?

כואב לי כל הגוף. נמאס לי לסבול... המאמצים הבלתי נגמרים האלה, לנסות לעשות צעד ועוד צעד גומרים אותי. אין לי כוחות יותר להתאמץ..

חבל שלא מתתי בקרב. לפחות אז היו מעריכים אותי וזוכרים אותי. עושים עלי סרט זיכרון ומדברים בשבחי, עכשיו אני סתם נכה תקוע שנופל כנטל על המשפחה והחברה

אין סיכוי שאצליח למצוא עבודה. מי יקבל לעבודה נכה? איך אצליח להתפרנס באופן נורמאלי בעולם הזה?

מעבר להיכרות ומפגש עם מחשבות קשות שעוברות לפעמים בראש של פצוע מלחמה, סביר להניח שהמשפטים שאיתם ינסו החניכים להרגיע ולנחם את הפצוע, יהיו משפטים שיעזרו לנו עוד להבין את משמעותה של הגבורה העמוקה ויזכירו לנו כמו גיבורים הם הפצועים בהתמסרות שלהם לתהליך השיקום והחזרה לחיים.

שלב ה':

לאחר שהשלב הקודם של היחידה, התחיל להפגיש את החניכים עם המחשבות שעוברות במוחו של פצוע צה"ל ועם הגבורה שנדרשת ממנו לא להתייאש בכל פעם מחדש, נבקש בשלב זה להמשיך נקודה זו ולהקריא בפני החניכים מכתב של פצוע צה"ל שבו עולות המחשבות הללו וההתמודדות הגיבורה בצורה ברורה.

נפצעתי בקרבות הקשים שהיו בלבנון, לפני למעלה משלושים שנה. מאז אני נכה. משותק לכסא גלגלים. כשיצאתי למלחמה חשבתי שהמלחמה שלי תהיה שבוע-שבועיים, מקסימום חודש-חודשיים, אבל הפציעה הזו השאירה אותי עם מלחמה לכל החיים. עד לקרבות חשבתי שגבורה היא בעיקר בחוזק הפיזי: הייתי החייל הכי חזק ביחידה שלי: זה שתמיד סוחב את האלונקה, זה שלוקח על עצמו את הנשק הכבד וכל העניינים האלה.. הפציעה שלי לימדה אותי גבורה מסוג אחר.. הגבורה הקטנה שהיא כל כך גדולה. כל בוקר אצלי הוא מלחמה מחדש. להצליח לקום בבוקר, להחליט שאני ממשיך לחיות, להתאמץ להתיישב על הכסא, לא להתייאש למרות שהחיים שלי נראים כל כך אחרת מכל מה שדמיינתי כשהייתי צעיר, לא ליפול לנוכח המבטים המרחמים או המתעלמים שאני רואה ברחוב, לא לתת למחשבות ההרס השונות לחדור לתודעה שלי ולהרוס את החיים. אני במלחמה שכנראה תימשך עד יומי האחרון. אני לי חרטות על היציאה לקרב, אני יודע שזה היה התפקיד שלי וזו מדינת ישראל שאני כל כך אוהב ומעריך גם היום. אני משתדל לא לכעוס שדווקא אני נפצעתי ולהצליח למצוא בכל יום את הכוחות להמשיך במסע השיקום וללחום את מלחמת הקיום שלי מול הייאוש, מול הדמיון, מול החלום, מול העיניים של העולם, מול המבט העצוב שאני לפעמים רואה במראה,

נבקש מכל אחד מהחניכים לספר מה המילים שבמכתב מעוררות בו ומה היה רוצה להגיד לכתוב המכתב בעצמו אם היה פוגש אותו..

שלב ו':

נסיים את היחידה הזו ואת המערך כולו בבקשה מאת החניכים לכתוב מכתב של תודה והוקרה לפצוע צה"ל כלשהוא. אנחנו מציעים לחדד לחניכים שכדאי לאור מהלך שעברנו שהמכתב יכיל בתוכו גם תודה על ההתמסרות והיציאה לקרב של החייל וגם תודה על הלימודים הגדולים שעברנו יחד איתו במהלך המערך הזה..

כדאי מאד לחפש איך לשלוח באופן מעשי את המכתבים שיכתבו החניכים לפצועי צה"ל שונים ובכך לתת ביטוחי מעשי וממשי להערכה הגדולה שאנחנו רוכשים כלפיהם..